

Geachte voorzitter, raadsleden en iedereen die vandaag aanwezig is,

U bespreekt vandaag een participatieverordening die pretendeert inwoners meer invloed te geven. Maar wie deze goed leest, ziet vooral hoe participatie onder controle wordt geplaatst. Niet als recht van inwoners, maar als middel van de gemeente: inzetbaar als het uitkomt.

De verordening biedt géén garantie dat inwoners ook bij bestaand of vastgesteld beleid mogen participeren. Natuurlijk: inwoners kunnen een brief sturen, inspreken bij commissies of in gesprek gaan met raadsleden, maar deze losse acties zijn nergens verankerd, vallen buiten deze verordening en worden niet als volwaardige participatie erkend.

Dat is geen echte participatie, maar symbolisch meedenken zonder enige garantie op doorwerking. Wie invloed afhankelijk maakt van gemeentelijke welwillendheid, organiseert geen participatie, maar schijninspraak.

Wat ontbreekt, is structurele en verankerde ruimte voor inwoners om zélf participatie te initiëren bij lopend of vastgesteld beleid. Daarmee wordt formeel vastgelegd wat in de praktijk al knelt: participatie is vooral top-down gestuurd, niet van onderop. Inwoners hebben bovendien geen enkel afdwingbaar recht op participatie. Het is volledig aan het bestuursorgaan om te bepalen óf en wanneer er ruimte wordt geboden.

In dat licht is het ook verontrustend dat er nog altijd onduidelijkheid bestaat over het referendum als participatie-instrument. Recent gaf het college schriftelijk aan dat het referendum “beschikbaar blijft” in de toolbox van participatie. Maar uit navraag blijkt dat de eerdere referendumverordening van 2014 sinds de fusie van 2019 niet meer geldig is. Er zijn dus géén actuele regels meer die een referendum mogelijk maken, en tot op heden is deze onjuiste informatie niet gecorrigeerd richting de raad. Dat raakt rechtstreeks aan de geloofwaardigheid van het participatiebeleid.

Ik wil daarnaast wijzen op de politieke cultuur rondom inspraak. De drempel om hier te spreken wordt niet alleen opgetrokken door ingewikkelde en onduidelijke regels, maar ook door hoe sprekers worden bejegend. In plaats van open, verhelderende vragen, krijgen inwoners geregeld aanvallende of defensieve reacties. Inspraak voelt dan als verantwoording afleggen in plaats van meepraten. Dat schrikt af. Veel mensen durven hierdoor überhaupt hun stem niet meer te laten horen.

Als u deze verordening vandaag toch vaststelt, leg dan ten minste vast dat inwoners ook zélf het initiatief mogen nemen tot participatie bij bestaand beleid. En dat inspraak een laagdrempelige, veilige route blijft.

Zonder vertrouwen in participatie, is er ook geen vertrouwen in bestuur.

Dank u wel.